

Predgovor 7 (Jasna Žmegač)

Jasna Čapo Žmegač

ELEMENTI HRVATSKE SELJAČKE KULTURE U PROSTORU I VREMENU 9

OSNOVNI POJMOVI I POLAZIŠTA 15

Kultura 15 — Ljudi i njihova kultura 15 — Povijesnost i promjenjivost kulture 16 — Kontinuitet kulture: tradicija i folklor 17 — Pluralitet kultura i identiteta 19

KRITIKA IZVORA 20

Aleksandra Muraj

OBRISI SVAKIDAŠNJEGA ŽIVOTA 23

STANOVANJE 24

Jadranska kulturna zona 26 — Dinarska kulturna zona 37 — Panonska kulturna zona 43

PRIVREDIVANJE 56

Poljodjelstvo 56

Skupljanje 57 — Lov 58 — Ribolov 59 — Pčelarstvo 63 — Stočarstvo 65 — Ratarstvo 70 — Vrtlarstvo 76 — Vočarstvo 77 — Vinogradarstvo 77 — Maslinarstvo 81

Rukotvorske vještine 83

Tekstilno rukotvorstvo 83 — Obradba drva i sličnih materijala 91 — Obradba kože i roga 95 — Lončarstvo 98

PREHRANA 101

Jadranska kulturna zona 101 — Dinarska kulturna zona 103 — Panonska kulturna zona 105

ODIJEVANJE 109

Jadranska kulturna zona 111 — Dinarska kulturna zona 125 — Panonska kulturna zona 136

Zorica Vitez

ISKORAK IZ SVAKIDAŠNJICE 151

OD RODENJA DO SMRTI 153

Rodenje i odrastanje 153 — Udaja i ženidba 157

Zagledi, ogledi 162 — Prošnja 164 — Obilježje 165 — Zaruke 165 — Svatovi i svadba 168
Smrt i pokop 184

BLAGDANI TRADICIJSKOGA KALENDARA 191

Božić i Nova godina 192 — Poklade 199 — Uskrs 205 — Jurjevo 210 — Sv. Filip i Jakov 213 — Spasovo 215 — Duhovi 215 — Ivanje 218

Reana Senjković

FOLKLORNI LIKOVNI IZRAZ 220

O predmetu 221 — O gradi 225

Grozdana Marošević i Tvrko Zebec

FOLKLORNA GLAZBA I PLES 231

Uloga glazbe i plesa u životu ljudi 231 — Regionalni pregled 232

Ivan Lozica

USMENA KNJIŽEVNOST 244

Žanrovi usmene književnosti 244 — Usmena književnost u životu i običajima 247 — Zapisivanje i objavljivanje hrvatske usmene književnosti 248

Jasna Čapo Žmegač

SEOSKA DRUŠTVENOST 251

OBITELJI I KUĆANSTVA U HRVATSKOJ 252

Veličina obitelji 254 — Oblik obitelji 256 — Razgranatost rodstva 256 — Dob sklapanja braka i način stanovanja 257 — Pravnoimovinska obilježja obitelji 258
Kolektivno i individualno vlasništvo 259 — Raspolaganje imovinom 259
Uprava i autoritet u obitelji 261

ODNOSI U OBITELJI I DRUŠTVENA NEJEDNAKOST 263

Muž i žena, muškarci i žene 263 — Roditelji i djeca, stari i mladi 267

SEOSKI PROSTOR KAO OSNOVNI PROSTOR DRUŠTVENOSTI 271

Seoske podjele temeljene na spolu i dobi 271

Društvenost s obzirom na spol 272 — Društva mladića i društvena kontrola 273

Seoske podjele temeljene na društvenogospodarskim razlikama 275

Bogati i siromašni seljaci 275 — Sluge i pastiri 276 — Prosjaci i glazbenici 278 — Obrtnici i trgovci 278 — Seoski likari 279

Seoska solidarnost 280

Selo kao upravna zajednica 280 — Radna pomoć 282 — Bračne veze 283 — Kumovske veze 284 — Religijska okupljanja i društva 284

ODNOSI MEĐU LJUDSKIM ZAJEDNICAMA 288

Subjektivne granice zajedništva i identifikacije 288 — Višeslojni identitet: od lokalnog do nacionalnog 291 — Doseg komunikacija izvan seoske zajednice 293

Jadranka Grbić

PREDODŽBE O ŽIVOTU I SVIJETU 296

O DUŠAMA I POKOJNICIMA 296

Pokojnici, kućni prag i ognjište 300 — Pokojnici i plodnost u nekim božićnim običajima 303

O NADNARAVNOME 305

Kozmografske predodžbe 305 — Duhovi dobra i zla, mistična bića, nadnaravna snaga, zle oči i uroci 308 — O magiji 319 — Obrambena magija 321 — Apotropеji 325 — Izazovna magija 328 — O proricanju 330

O ŠTOVANJU ŽIVOTINJA 333

Vitomir Belaj

POVIJEST ETNOLOŠKE MISLI U HRVATA 337

Mitski odgovori na prva pitanja 337 — Hrvati i srednjovjekovna znanost 337 — Doba otkrića 339 — Primorska Hrvatska 339 — Kopnena Hrvatska 342 — Hrvati u stranome svijetu 343 — Prosvjetiteljstvo 343 — Nova znanost: etnologija 345 — Hrvatski preporod i etnološka misao 347 — Konstituiranje hrvatske etnologije 350 — Sveučilišna nastava etnologije 353 — Zreli plodovi 353 — Hrvatska etnologija danas 357

Literatura 358

Posebna literatura 359

Kazalo imena i pojmova 361

